

klizení domáhal se povinný odkladu, jež soud první stolice povolil na tři měsíce, rekursní soud návrh na odklad zamítl.

Nejvyšší soud povolil odklad na jeden měsíc.

Důvody:

Nelze sdíleti názor rekursního soudu, že potvrzeními okresních úřadů, jež povinný předložil, není prokázáno, že povinný nemá za byt bez své viny přiměřené náhrady. Obecní úřady potvrzují, že povinný byt hledal, že však nemohl v dotyčné obci byt dostati, poněvadž tam prázdných bytu není. To dlužno uznati za dostatečné, poněvadž nelze přece od strany žádati, by se vykázala, že se ucházela o byt u všech majitelů domů a že a proč od nich nemohla bytu dostati. Rekursnímu soudu jest však přisvědčiti v tom, že o povinné straně platí ustanovení § 2 vládního nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. Povinný užíval bytu, o nějž jde, bezplatně, byv, jak ve sporu o vyklizení udal, zaměstnán jako nádeník v kolářské dílně vymáhající strany, která patřila k jejímu zemědělskému podniku. Třeba že nekonal zemědělských prací, byl přece zaměstnán při výrobě a opravě hospodářského nářadí, kterou vymáhající strana provozovala v rámci svého zemědělského podniku jako součást tohoto podniku a pro něj a proto jest povinného pokládati za osobu zaměstnanou v podniku zemědělském po rozumu cit. § 2. Okresní soud povolil tudíž povinnému sice právem odklad exekuce, pochybil však v tom, že neobmezil odkladu na smlouvenou neb obvyklou výpovědní lhůtu z námezdního poměru, která v tomto případě, jak povinný sám ve sporu udal, činila jeden měsíc.

Čís. 1849.

Zajištění půdy drobným pachtýřům (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Požadovatel není povinen převzítí břemena patronátní. Rozhodovati o tom patří ku pravomoci řádných soudů. Účinek částečného neb úplného rozprodeje zatíženého statku na reální patronát. Převoditelným jest jen poměr patronátní jako úhrnek práv a závazků, nikoli též úplně nebo částečně ta neb ona jeho stránka.

(Rozh. ze dne 19. září 1922, R I 1123/22.)

Soud první stolice nevyhověl návrhu vlastníka, by požadovatelé vlastnictví pozemků převzali též patronátní břemena, na vlastníkově panství váznoucí. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vyslovil nepřislušnost soudu, rozhodovati o návrhu. Důvody: Soudům přísluší, co tkne se patronátu, rozhodovati pouze rozepře, zda nesporné jinak právo patronátní tou či onou osobou jako celek vykonáváno býti má. Jinak nejsou soudy ve věcech církevního patronátu příslušnými, tedy také ne v otázce, zda část břemen patronátních, na jiné osoby než na patrona má přejíti. Rozhodovati o tom náleží úřadům politickým po slyšení účastníků a orgánů církevních. Na tom nezměnil ničeho § 10 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. I kdyby se břemen patronát-

ních týkal, musilo by nejprve k návrhu některého účastníka předcházeti právoplatné rozhodnutí politického úřadu o jich rozdělení a pak teprve mohl by okresní soud dle tohoto rozhodnutí doplniti kdykoli své usnesení o nárocích dlouhodobých pachtýřů. Bylo tudíž napadené rozhodnutí dle § 42 odstavec třetí j. n. zrušeno.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uznal příslušnost soudu o věci rozhodnouti. Ve věci samé však nevyhověl rekursu do usnesení prvního soudu.

Důvody:

Která břemena a pod jakými podmínkami má pachtýř převzítí, ustanovuje § 10 požad. zák., a má soudce v příkazovacím usnesení dle § 17 tato břemena, jež pachtýř převzítí jest povinen, také vytknouti. Otázka je tedy jen ta, zdali patronátní břemena, jichž převzetí pachtýři stěžovatel se domáhá, spadají pod reálná břemena § 10, a, pak-li ano, zda jsou zde i ostatní podmínky převzetí, v tomto § vytčené, a celou tuto otázku musí soud v tomto mimošporném řízení požadovacím pořadem stolic řešiti. Tuto příslušnost uložil mu zákon právě v § 17 a nelze se mu jí zbýti. Tomu neodporují ani předpisy o příslušnosti ve věcech patronátních (§§ 33 a 34 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. z.), na kteréž rekursní soud, ač jich necituje, patrně myslí, než i kdyby na krásně odporovaly, musí ustoupiti předpisům požadovacího zákona, jimiž by byly pro obor a účely jeho derogovány. Neprávem tedy rekursní soud pokládá soudy za nepřislušné, o otázce rozhodovati, a vyžaduje předchozí rozhodnutí úřadu správního. Bylo proto dovolací stížnosti vyhověti a příslušnost soudu uznati. Následkem toho dlužno rozhodnouti ve věci samé, tudíž jednak hned o rekursu, domáhajícím se ve věci samé změny zamítavého usnesení prvního soudu, neboť když rekursní soud v důsledku svého právního názoru co do příslušnosti řádných soudů o ní nerozhodl, přechází rozhodnutí to na třetí stolic, zaujavši stanovisko je umožňující, a jednak, což s tím v jedno spadá, o návrhu dovolacího rekursu, čelícím k téže změně. Patronát jest buď reální neb osobní. Je-li reální, jsou i břemena, s ním spojená, břemena reálními, nicméně však ani tu nespádají pod pojem reálních břemen, jak zákonodárci v § 10 požad. zák. na mysli tanul. Zde se totiž myslí na reální břemena, jež mají jako taková s a m o s t a t n o u e x i s t e n c i a představují tedy právní poměr o sobě a pro sebe. Takovými však patronátní břemena nejsou ani tehdy, když se jedná o patronát reální, neexistují sama o sobě a pro sebe, nýbrž jsou jen jednou stránkou právního poměru, jenž má stránku ještě jinou, od které se odloučiti nedají. Patronát jest soubor práv a závazků, nikoli tedy pouze závazku (břemen), t. j. povinnosti (břemena) má také druhá strana (církvní ústav) a tyto se jeví na straně patronově jako práva. Ale právě proto, že jest to soubor práv a povinností, vzájemně se podmiňujících, jednotný a nerozlučný právní poměr, nedají se ani práva ani závazky, ani to které neb ten který z nich, z celkového poměru vyjmouti a osamostatniti; nelze závazky přenášeti na osobu jednu a práva na osobu druhou, nýbrž vždy může přecházeti jen celý právní poměr, patronát jako celek, ne tedy břemena sama, zvláště. Práva i břemena mohou sdíleti

vždy jen společný, nikdy — vyjma případ trestu, o čemž níže — různý právní osud. Pročež nabude-li israelita patronátního statku, musí plnit patronátní povinnosti, práv sice následkem svého vyznání vykonávati nemůže, ale práva ta nepomíjejí, nýbrž pouze »odpočívají« (cís. nař. ze dne 18. února 1860, čís. 44 a 45 ř. zák.), t. j. obživují a celý patronát opět vstoupí v aktivnost, jakmile statku nabyla osoba způsobilá. Ztráta práv při dalším trvání břemen podle některých dvor. dekretů nastávající jest trestem na provinění patronovo a neruší tedy vyličené povahy patronátu. Nemožno tedy také, čeho stěžovatel se domáhá, by on podržel patronátní práva a pachtýři převzali část patronátních břemen. Ale jednotnost právního poměru nedovoluje ani, aby patronát byl droben nebo zmnohonásobován. Jestliže se statek, s nímž patronát je spojen, částečně rozparceluje — jako právě i zde, kde ovšem se to děje nuceně — nemohou se parcelovati přece ani povinnosti ani práva patronátní, což by vedlo k nehoráznostem, nemohou se ale ani zmnohonásobiti, neboť obsah a předmět práv a povinností nemůže býti nejen zmenšen, nýbrž také ne zvětšen. Patronát i co do práv i co do břemen zůstane u kmenového zbytku statku. Proti zmenšení jistoty odprodejem může se, ježto břemena patronátu reálního jsou břemena věcnými i bez zápisu do knih (rozh. správního soudu ze dne 8. ledna 1922, Budw. XIV. č. 6349) církevní ústav hájiti při dobrovolném odprodeji odporem dle § 3 n. n. zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. z., jenž upravuje řízení při knihovním rozdělení nemovitostí, avšak pro nucený odprodej dle požadovacího zákona neplatí, neboť tu nový nabyvatel musí složit přejímací cenu (§ 21) a ta se mezi věcně oprávněné zájemníky (§ 19) rozpočte (§ 26), práva těchto na odepsaném pozemku pominou a, jsou-li vtělena, se vymažou (§ 23). Tím jest vyřízena otázka finanční prokuratury, která se přihlásila, že chce hájiti zájmy církevního ústavu. Při dobrovolném úplném rozprodeji patronátního statku, jenž dle řečeného by předpokládal svolení církevního ústavu, jež by ovšem uděleno bylo jen, byl-li by tento se svými nároky na patrona zajištěn jinak, na př. kapitálem, patronát dokonce pomíjí, neboť souhlasným zrušením statku vzdávají se obě strany svých práv. O přenesení na nové nabyvatele zase tedy nemůže býti řeči. Tato povaha patronátu podává se nejen z jeho historického vývoje, nýbrž i z platných předpisů. § 32 zákona ze dne 7. května 1876 čís. 50 ř. zák. praví, že poměry patronátní uspořádají se zvláštním zákonem (což se ještě nestalo) a do té doby že platí nařízení dosavadní. Rovněž tak praví čl. XIV čís. 1 uv. zák. k ex. ř., že v platnosti zůstávají posavadní předpisy o přechodu reálních břemen pro účely církevní na vydražitele nemovitosti, čímž se myslí opět právě břemena patronátní. Tyto dosavadní předpisy jsou mimo jiné zvláště a hlavně též t. zv. *Tractatus de iuribus incorporalibus* Leopolda I. ze dne 13. března 1679 Tit. I., kde se praví v § 20, že patronát, spojený se statkem, přechází při zcizení statku *accessione* s tímto na nového držitele. Jest patrné, že se tu myslí zcizení statku jako celku, nikoli jeho parcelace, a tak to má na mysli také čl. XIV uv. zák. k ex. ř., když mluví o přechodu patronátních břemen na vydražitele nemovitosti — on vytýká jen břemena, nikoli i práva, neboť pro účely exekuce, kde se jedná o krytí nebo převzetí závad na prodané nemovitosti vězících, nemá vytýkání práv dlužníkových smyslu — a když odkazuje na citovaný traktát. Pachtýřům nemůže tedy převzetí patronátních břemen býti uloženo.